

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 538/2025-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Daliborom Kuciaňom, advokátom, Žilinská cesta 130, Piešťany, proti postupu Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. NM-7C/7/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. NM-7C/7/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Trenčín **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Trenčín **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **771,68 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 17. februára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. NM-7C/7/2018

(ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhuje okresnému súdu prikázať konať bez zbytočných prieťahov a domáha sa priznania primeraného finančného zadosťučinenia 4 000 eur, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti.

2. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 538/2025-13 zo 14. októbra 2025 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je žalovaným v 2. rade v konaní iniciovanom žalobou z 1. februára 2018 o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva.

4. Vo vzťahu k priebehu napadnutého konania sťažovateľ uviedol, že až 8. augusta 2019 mu bolo umožnené, aby sa vyjadril k žalobe (urobil tak podaním z 20. septembra 2019) a vyjadrenia k žalobe okresný súd zaslal žalobcom až po takmer roku (pričom žalobcovia podali repliky 15. septembra 2020 a 19. októbra 2020). K replikám sa vyjadril 18. novembra 2020. Uviedol, že okresný súd nariadil pojednávanie až po roku a pol na 27. jún 2022, ktoré bolo po jeho vykonaní odročené na 19. september 2022.

5. Pojednávanie nariadené na 19. september 2022 však bolo zrušené a až výzvou zo 7. marca 2024 okresný súd vyzval žalobcov, aby sa vyjadrili, či trvajú na podanej žalobe (žalobcovia potvrdili, že trvajú na podanej žalobe). Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 27. november 2024, ktoré však bolo opäť zrušené a nový termín pojednávania bol určený na 28. máj 2025.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ vo vzťahu k postupu okresného súdu v napadnutom konaní namieta, že vykazuje prvky neefektívnej činnosti a nečinnosti. Namieta tiež, že napadnuté konanie trvá ku dňu podania ústavnej sťažnosti približne 7 rokov a v čase podania ústavnej sťažnosti nebolo vo veci rozhodnuté ani raz, a to ani neprávoplatne. Argumentuje, že v dôsledku toho u neho pretrváva právna neistota a úzkosť zapríčinené pasívnym prístupom okresného súdu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 1118/2025 doručenom ústavnému súdu 6. novembra 2025 v podstatnom uviedol, že k dĺžke napadnutého konania prispela skutočnosť, že na (v tom čase Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom) prebiehali ďalšie konania, ktoré mohli mať vplyv na napadnuté konanie, pričom sporové strany nenavrhlí prerušenie napadnutého konania a okresný súd nerozhodol o jeho prerušení *ex offio*, pretože sporové strany opakovane prezentovali snahu mimosúdne sa dohodnúť. Poukázal na to, že sťažovateľ počas celého priebehu napadnutého konania nepodal žiadnu urgenciu či sťažnosť predsedovi okresného súdu a tiež argumentoval, že pojednávanie nariadené na 19. september 2022 bolo zrušené práve po podaní námietky zaujatosti sťažovateľom proti zákonnej sudkyni. Okresný súd tiež argumentoval, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť až rok po tom, ako už vedel, že v napadnutom konaní stratil pasívnu legitimáciu. Ďalej uviedol, že v rozhodnom období počas rokov 2020 a 2021 v dôsledku prijatých opatrení

v súvislosti so zamedzením šírenia ochorenia COVID-19 okresný súd z objektívnych dôvodov nemohol vykonávať procesné úkony (pojednávania). Argumentoval aj väčším počtom účastníkov (4 žalobcovia a 2 žalovaní) a nutnosťou ustanoviť tlmočníka (do posunkovej reči).

8. K priebehu napadnutého konania okresný súd uviedol, že po doručení žaloby 1. februára 2018 bol 4. júna 2019 daný pokyn na doručovanie žaloby (duplika a replika). Dňa 20. septembra 2019 bol spis z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne prerozdelený a 2. júna 2020 bol po ukončení práceneschopnosti spis vrátený do oddelenia pôvodnej zákonnej sudkyňi. Okresný súd 28. októbra 2020 vyžiadal od správneho orgánu listiny, na základe ktorých boli vykonané zmeny v katastri nehnuteľnosti vo vzťahu k predmetu konania (doručené mu boli 19. novembra 2020). Dňa 7. marca 2022 prišla na okresný súd žiadosť o príbratie tlmočníka zo slovenského jazyka do posunkovej reči pre žalovanú v 1. rade a 25. apríla 2022 bol stanovený termín pojednávania na 27. jún 2022 (a daný pokyn na ustanovenie tlmočníka, ktorý bol príbratý uznesením vydaným 13. mája 2022). Na pojednávaní 27. júna 2022 sa okresný súd pokúsil o zmier, sporové strany uviedli snahu sa mimosúdne dohodnúť a žiadali nový termín pojednávania stanoviť až po prázdninách (zákonná sudkyňa zároveň uviedla, že manželka sťažovateľa je jej bývalou kolegyňou), pojednávanie bolo odročené na 19. september 2022. Sťažovateľ 3. augusta 2022 doručil okresnému súdu námietku zaujatosti voči zákonnej sudkyňi a žiadal jej vylúčenie [z dôvodu predloženia námietky zaujatosti na Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) okresný súd zrušil termín pojednávania určený na 19. september 2022]. Po vrátení veci z krajského súdu 21. septembra 2022 (bez rozhodnutia o námietke zaujatosti podanej sťažovateľom, pretože túto sťažovateľ podal po uplynutí zákonnej lehoty) okresný súd 6. marca 2024 vyzval žalobcov na vyjadrenie, či medzi sporovými stranami prebiehajú mimosúdne rokovania, pretože na pojednávaní prezentovali snahu vyriešiť spor mimosúdne, resp. či trvajú na podanej žalobe. Dňa 2. apríla 2024 právna zástupkyňa sťažovateľa doručila podanie, ktorým oznámila, že rozsudkom sp. zn. NM-4C/5/2021 z 9. februára 2024 (právoplatným 15. februára 2024) sťažovateľ stratil pasívnu legitímáciu v napadnutom konaní a žiadal, aby im bolo priznané právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Dňa 28. mája 2024 bol daný pokyn na pripojenie uvedeného rozsudku s vyznačenou právoplatnosťou a 3. júla 2024 bolo nariadené pojednávanie na 27. november 2024 (ktoré bolo zrušené zo zdravotných dôvodov na strane zákonnej sudkyne). Dňa 13. januára 2025 bolo nariadené pojednávanie na 28. máj 2025, ktoré bolo zrušené v dôsledku späťvzatia žaloby v celom rozsahu [na základe čoho bolo vydané uznesenie okresného súdu o zastavení konania sp. zn. NM-7C/7/2018 z 1. septembra 2025 (ďalej len „uznesenie o zastavení konania“), ktoré nadobudlo právoplatnosť 16. októbra 2025].

9. Ústavný súd nepovažoval za účelné vyzývať sťažovateľa na zaujatie stanoviska k vyjadreniu, keďže jeho obsah nevedol k pochybnostiam o potrebe vyhovieť ústavnej sťažnosti v jej esenciálnej podstate (porušenie označených práv).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, ako aj s vyjadrením okresného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

11. Podstatou argumentácie sťažovateľa v súvislosti s namietanými priet'ahmi (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) v napadnutom konaní je tvrdenie o nečinnosti, ako aj neefektívnej činnosti okresného súdu.

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (IV. ÚS 250/2025).

13. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

14. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmet napadnutého konania patrí v zásade medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Ústavný súd nevzhladol ani skutkovú náročnosť veci, pričom ani poukaz okresného súdu na počet účastníkov konania a pribratie tlmočníka do posunkovej reči podľa názoru ústavného súdu nie je v danej veci dôvodom na konštatovanie jej (skutkovej) zložitosti.

15. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľa, ústavný súd uvádza, že na strane sťažovateľa nevzhladol v jeho konaní taký postup, ktorý by zásadným (resp. rozhodujúcim) spôsobom prispel k vzniku priet'ahov. Čo je však možné sťažovateľovi vytknúť, je jeho postup v prípade podania námietky zaujatosti voči zákonnej sudkyňi, kvôli čomu došlo k zrušeniu pojednávania nariadeného na 19. september 2022 (a to primárne s poukazom na to, že táto námietka zaujatosti bola podaná po zákonnej lehote).

16. Tretím hodnotiacim kritériom je postup okresného súdu. V prvom rade je potrebné uviesť, že napadnuté konanie od podania žaloby (1. februára 2018) do podania ústavnej sťažnosti (17. februára 2025) trvalo bez vydania rozhodnutia vo veci prvoinštančným súdom v zásade 7 rokov. Už len uvedené je možné z hľadiska judikatúry ústavného súdu (ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva) označiť za ústavnoprávne neakceptovateľnú dĺžku civilného konania na jednom stupni, resp. pred prvoinštančným súdom.

17. Ústavný súd však s poukazom na uvedený priebeh napadnutého konania vzhladol v postupe okresného súdu primárne jeho nečinnosť (resp. aj neefektívny postup). V tejto súvislosti poukazuje na to, že okresný súd žalobu doručoval až po viac ako roku od jej podania a následne bol od septembra 2019 až do októbra 2020 vo veci opäť nečinný. Následne bol okresný súd síce opäť nečinný počas roku 2021 až do 25. apríla 2022 (keď bol stanovený termín pojednávania na 27. jún 2022), v danom období však ústavný súd akceptuje existenciu objektívnej okolnosti (opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19). Na tomto mieste však (aj s poukazom na nižšie

uvedený postup) ústavný súd konštatuje, že ani táto okolnosť (vzhľadom na časový odstup) nemôže slúžiť ako (generálne) ospravedlnenie vzniku prietáhov.

18. K zrušeniu pojednávania nariadeného na 19. september 2022 sa ústavný súd vyjadril v časti vzniku prietáhov na ťarchu sťažovateľa, avšak od vrátenia veci z krajského súdu 21. septembra 2022 bol okresný súd vo veci opätovne nečinný, a to až do 6. marca 2024 (keď vyzval žalobcov na vyjadrenie, či medzi sporovými stranami prebiehajú mimosúdne rokovania). Na ťarchu okresnému súdu je možné pripísať aj zrušenie pojednávania nariadeného (3. júla 2024) na 27. november 2024 (zo zdravotných dôvodov na strane zákonnej sudkyne), v dôsledku čoho okresný súd v období od mája 2024 až do januára 2025 (konkrétne 13. januára 2025, keď bolo nariadené pojednávanie na 28. máj 2025) vo veci nevykonal žiaden úkon smerujúci k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Tiež je možné poukázať na to, že napadnuté konanie bolo ukončené „len“ v dôsledku späťvzatia žaloby (uznesením o zastavení konania), nie vydaním rozhodnutia o veci samej.

19. Po zhodnotení všetkých okolností prípadu ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté konanie trpí prietahmi (a to primárne v dôsledku uvedenej opakovanej nečinnosti), ktoré idú na vrub postupu okresného súdu. V napadnutom konaní sa nepostupovalo v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia veci.

20. Ústavný súd uvádza, že od účastníkov konania obracajúcich sa na všeobecné súdy s dôverou, že bude v ich veci spravodlivo a včas rozhodnuté, nie je možné spravodlivo požadovať, aby „strpeli“ nedostatky na strane všeobecného súdu (resp. štátu) spôsobené zlou organizáciou práce či v dôsledku nedostatočného personálneho obsadenia súdov. V zmysle svojej konštantnej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálne-technické podmienky na riadny výkon spravodlivosti a nedostatky v tejto oblasti nesmú byť na ujmu právam účastníkov konania, v tomto prípade sťažovateľa.

21. Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd uzatvára, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

22. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na skutočnosť, že 1. septembra 2025 okresný súd vydal uznesenie o zastavení konania (právoplatné 16. októbra 2025), ústavný súd okresnému súdu nedal príkaz konať v napadnutom konaní (bod 4 výroku nálezu).

23. Keďže ústavný súd rozhodol, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez prietáhov (podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) bolo porušené, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Požadoval priznanie zadosťučinenia 4 000 eur, čo odôvodňoval neprimeranou dĺžkou napadnutého konania, resp. absenciou vydania rozhodnutia.

24. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

25. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na celkovú dĺžku napadnutého konania (viac ako 7 rokov) a na identifikované obdobia jeho opakovanej nečinnosti v rámci jeho priebehu. Zároveň prihliadol na skutočnosť, že napadnuté konanie je právoplatne ukončené (v dôsledku späťvzatia žaloby). Ústavný súd zohľadnil aj nie úplne adekvátny postup sťažovateľa pri podávaní jeho námietky zaujatosti vo vzťahu k zákonnej sudkyňi, preto rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia 2 000 eur (bod 2 výroku nálezu). V súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhovel tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 771,68 eur (bod 3 výroku nálezu).

27. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2025 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti).

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2026

Libor Duľa
predseda senátu